

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 588/2017-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. decembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 6954/5, Bratislava, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Michala Mandzáka, advokátom, Mag. Mgr. Marekom Parom, Šancová 4007/48, Bratislava, advokátom JUDr. Ľubomírom Hlbočanom, Vajnorská 20, Bratislava, a advokátom JUDr. Ľubomírom Kaščákom, Horná 35, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 4 Dodatkového protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 41 ods. 1 a 2 písm. a) Charty základných práv Európskej únie uznesením Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 2 T 62/2017 zo 14. júna 2017 a jemu predchádzajúcim postupom a vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 62/2017 a sp. zn. 46 T 86/2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júla 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 6954/5, Bratislava, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Michala Mandzáka, a advokátom Mag. Mgr. Marekom Parom, Šancová 48, Bratislava, ktorou namieta porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 4 Dodatkového protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol č. 7“) a čl. 41 ods. 1 a 2 písm. a) Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 62/2017 zo 14. júna 2017 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) a jemu predchádzajúcim postupom. Sťažnosť bola pridelená JUDr. Marianne Mochnáčovej ako sudkyňi spravodajkyňi a je vedená pod sp. zn. Rvp 1272/2017.

Sťažovateľ v sťažnosti vo vzťahu ku konaniu vedenému na okresnom súde pod sp. zn. 46 T 86/2017 uviedol:

«Prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave podal (podľa Trestného zákona účinného do 31.12.2005) na Okresnom súde... na viaceré osoby, z ktorých jednou bol [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), obžalobu sp.zn. II KO 0047/2000 pre v bode 1/ trestný čin Zneužitie právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) Tr. zák. formou spolupáchatelstva podľa § 9 ods. 2 Tr.zák.; trestný čin Zavlečenie do cudziny podľa § 233 ods. 1, 2 písm. a) Tr.zák. formou spolupáchatelstva podľa § 9 ods. 2 Tr.zák.; trestný čin Lúpež podľa § 234 ods. 1, 2 písm. a), b) Tr.zák. formou spolupáchatelstva podľa § 9 ods. 2 Tr.zák.; trestný čin Vydieranie podľa § 235 ods. 1, 2 písm. a), b) Tr.zák. formou spolupáchatelstva podľa § 9 ods. 2 Tr.zák. na skutkovom základe uvedenom v obžalobe.

Uznesením Okresného súdu Bratislava III, zo dňa 29.06.2001. sp.zn. 5T/119/00 bolo na neverejnom zasadnutí podľa § 188 ods. 1 písm. c) Tr.por. s poukazom na §§ 11 ods. 1 písm. f; 172 ods. 1 písm. d) Tr.por. trestné stíhanie proti osobe sťažovateľa zastavené (ďalej len „uznesenie o zastavení trestného stíhania“).

... uznesenie o zastavení trestného stíhania nadobudlo právoplatnosť v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave, zo dňa 05.06.2002. sp. zn. 5To/00179/01... Generálny prokurátor... podal... 15.10.2002 proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave, zo dňa 05.06.2002, sp.zn. 5To/00179/01 sťažnosť pre porušenie zákona v neprospech obvinených, v ktorej okrem iného navrhol, aby Najvyšší súd... podľa § 268 ods. 1 Tr.por. vyslovil, že napadnutým uznesením bol porušený zákon v prospech obvinených a aby predmetné uznesenie zrušil a vec prikázal na nové konanie a rozhodnutie.

Najvyšší súd... 20.12.2002 uznesením pod sp.zn. 3Tz PT 27/02 podľa § 268 ods. 1 Tr.por. sťažnosť Generálneho prokurátora... zamietol.»

Vo vzťahu ku konaniu vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 62/2017 sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave podal (podľa Trestného zákona účinného do 31.12.2005) pod sp.zn. II KO 0047/2000 na Okresnom súde... obžalobu na sťažovateľa pre trestný čin Zneužívanie právomoci verejného činiteľa formou pomoci podľa §§ 10 ods. 1 písm. c); 158 ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. c) Tr.zák. na skutkovom základe uvedenom v bode 1/ obžaloby.

V predmetnej trestnej veci, pôvodne vedenej pod sp.zn. 2T-D-50/01, Okresný súd... 26.11.2004 vo výroku pod bodom I. rozsudkom podľa § 226 písm. a) Tr.por. (zák. č. 141/1961 Zb.) pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. c) Tr.zák. oslobodil sťažovateľa spod bodu 1/ obžaloby Krajskej prokuratúry Bratislava, č. k. II KO-D-44/O1 zo dňa 11.04.2001 v celom rozsahu a to z dôvodu, že nebolo preukázané, že sa skutok stal (ďalej len „oslobodzujúci rozsudok“)..., ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 1. decembra 2005.»

Sťažovateľ ďalej uvádza: *«Uznesením Okresného súdu... bola trestná vec vedená na tunajšom súde pôvodne pod sp.zn 2T-D-50/01 a v súčasnosti pod sp.zn. 2T/62/2017 spojená na spoločné prejednanie a rozhodnutie s trestnou vecou vedenou... pod sp.zn. 46T/86/2017*

pôvodne vedenou pod sp.zn. 5T/119/2000, pričom spoločné konanie sa bude ďalej viesť pod sp.zn. 46T/86/2017 (ďalej len „uznesenie o spojení vecí“)...

V rámci odôvodnenia... uznesenia o spojení vecí senát.. konštatuje... 02.06.2017 napadla pod číslom konania 2T/62/2017 vec proti obžalovanému, okrem iných. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] pre trestný čin Zneužívanie právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. c) Tr.zák. (zák. č. 140/1961 Zb.) na skutkovom základe konštatovanom v obžalobe prokurátora Krajskej prokuratúry v Bratislave, sp.zn. IIKO 44/01, pričom súdu zistil, že tým istým dňom napadla na Okresný súd Bratislava III aj ďalšia trestná vec proti sťažovateľovi pod sp.zn. 46T/86/2017 na podklade obžaloby Krajskej prokuratúry v Bratislave, sp.zn. IIIKo 0047/2000.

Na základe uvedených skutočností senát 2T Okresného súdu Bratislava III ustálil, že na danom súde sa vedú dve trestné veci, kde prakticky sú stíhaní identickí obžalovaní, pričom z hľadiska účelnosti a hospodárnosti konania sú splnené podmienky na vykonanie spoločného konania, prejednávania a rozhodnutia veci, kde spojenie vecí nebráni ukončeniu veci v primeranej lehote.

Spoločné konanie sa na Okresnom súde Bratislava III po spojení dvoch vyššie uvedených trestných vecí bude viesť pod sp.zn. 46T/86/2017.

...Trestný poriadok, a to tak zák. č. 141/1961 Zb. s účinnosťou do 31.12.2005, ako aj zák. č. 301/2005 Z.z. s účinnosťou od 01.01.2006 nepoznajú pojem vec napadla. Trestné poriadky vychádzajú z exaktných pojmov „bola podaná obžaloba“, „bol podaný návrh na obnovu konania“, „súd začal konať ex offó“ a podobne.

Senát 2T Okresného súdu Bratislava III v napadnutom uznesení o spojení vecí uvádza procesné postavenie sťažovateľa ako obžalovaného, z čoho je zrejmé, že senát vychádza z vedenia trestného konania proti obžalovanému sťažovateľovi a to bez toho, aby sa vysporiadal s existenciou predchádzajúceho rozhodnutia vo veci samej...

V trestnej veci pôvodne vedenej pod sp.zn. 2T - D - 50/01 bol sťažovateľ rozsudkom Okresného súdu Bratislava III dňa 26.11.2004... oslobodený spod bodu 1/ obžaloby...

Je preto prirodzené, že nie je možné rozhodnúť o spojení trestných konaní, pokiaľ nie som v procesnom postavení obžalovaného, tj. bez predchádzajúceho preskúmania existencie prekážky v konaní...

Na základe uvedeného, bez predchádzajúceho vyriešenia otázky možnosti konať vo veci samej, nie je daný dôvod na rozhodnutie o spojení vecí na spoločné konanie, a to

bez ohľadu na to, či príslušný súd postupuje podľa Trestného poriadku účinného do dňa 31.12.2005 alebo odo dňa 01.01.2006.

Podľa aktuálne prijatého článku 154f Ústavy Slovenskej republiky sa Zrušením amnestií a milostí podľa odseku 1 zrušujú rozhodnutia štátnych orgánov v rozsahu, v ktorom boli vydané a odôvodnené na základe amnestií.

Vyššie uvedený „oslobodzujúci“ rozsudok v predmetnej trestnej veci nie je založený na tzv. „mečiarovej“ amnestii, nie je možné konštatovať jeho zrušenie a predstavuje prekážku v trestnom konaní, tj. aj prekážku rozhodnutia o spojení vecí podľa § 23 ods. 3 Tr.por.

Bez bližšieho vysvetlenia senát 2T Okresného súdu Bratislava III aplikuje Trestný poriadok účinný do dňa 31.12.2005, pričom pravdepodobne vychádza zo skutočnosti, že obžaloba bola prokurátorom podaná do dňa 31.12.2005 a v súčasnosti (používajúc slová súdu) „vec napadla“. Celkom zrejme, avšak bez bližšieho vysvetlenia, tak súd koná na podklade pôvodnej obžaloby nerešpektujúc základné zásady trestného konania, čím celkom zjavne zasahuje do mojich základných ľudských práv a slobôd.

Rovnako uznesenie o zastavení trestného stíhania... predstavuje prekážku rozhodnutej veci v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III, sp.zn. 46T/86/2017...

Za kľúčovú námietku tejto ústavnej sťažnosti považujeme to, že sťažovateľ je toho názoru, že v prvom rade holo povinnosťou všeobecných súdov v oboch relevantných konaniach rozhodnúť o tom, či ich trestné veci boli vôbec zrušením amnestie dotknuté, a teda či v danom prípade majú ďalej veci konať alebo sa jedná o právoplatne uzavretú vec...

Porušenie práva na zákonného sudcu vidíme v tom, že súd rozhodujúci napadnutým uznesením o spojení vecí (P/01) v podstate prejedlikoval alebo lepšie povedané rozhodol i za súd vo veci sp.zn. 46T/86/2017, pretože predpokladom pre spojenie vecí je práve to, aby sa jednalo o „živé“ veci a nie veci právoplatne ukončené.

Ak teda súd napadnutým uznesením spojil dve veci, tak nevyhnutne sa muselo jednať o veci právoplatne neskončené, a tak týmto uznesením zasiahol do práva na zákonného sudcu, keďže na posúdenie toho, či sa jednalo o „živú“ vec alebo o vec právoplatne ukončenú bol v prvom rade povolaný zákonný senát vo veci 46T, ktorý však doposiaľ nerozhodol o tom, či sa jedná o právoplatne ukončenú vec alebo nie. Len senátu 46T prislúchalo rozhodnúť o tejto otázke autonómne a nezávisle od iných rozhodnutí.

Navyše všeobecný súd v napadnutom uznesení o spojení vecí (a ani v inom akte súdu) neodôvodnil svoje rozhodnutie, na základe ktorého dospel k názoru, že v jeho veci sa jedná o vec dotknutú zrušením amnestií, hoci toto odôvodnenie sa od neho legitímne očakávalo inter alia i z dôvodu, že sťažovateľ v oboch konaniach písomnými podaniami namietal, že tieto veci nie sú dotknuté zrušením amnestií, a teda, že sa jedná o naďalej právoplatne ukončené veci.

Bolo preto povinnosťou súdu, uviesť aspoň v stručnosti dôvody, ktoré ho viedli k tomu, že vec posúdil ako dotknutú zrušením amnestií. Všeobecný súd však nielenže neuviedol sťažovateľovi žiadne odôvodnenie, ale ani ho neoboznámil so svojim rozhodnutím, že vo svojej veci, keď dospel k názoru, že je dotknutá zrušením amnestií, keďže (ako už bolo zvýraznené vyššie) sa nepochybne jedná o druh rozhodovacej činnosti súdu a každé rozhodnutie súdu (aj keď neformálne) sa musí dotknutej osoby minimálne oznámiť...

Všeobecný súd bol povinný pred prijatím napadnutého uznesenia o spojení vecí vytvoriť dotknutým osobám... procesný priestor na podanie stanoviska k prípadnému postupu súdu. Len takýto postup by bol zlučiteľný s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských slobôd a základných práv (m.m. rozhodnutie ESLP Čepik proti Česká republika, spis, č. 9815/10) ako i s právom na dobrú správu vecí verejných (čl. 41 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Charty základných práv EÚ), ktorého imanentnou súčasťou je i právo na „vypočutie“. Všeobecný súd však takto nepostupoval a „priamo“ pristúpil k vydaniu uznesenia o spojení vecí, čím „navodil“ stav, že Uznesením NR SR č. 74/2017 Z.z. došlo k zrušeniu rozsudku Okresného súdu Bratislava III, a to bez akéhokoľvek odôvodnenia alebo vysvetlenia svojho postupu. Dôsledkom uvedeného uznesenia o spojení vecí (ako i konania, ktoré mu predchádzalo) nepochybne došlo k porušeniu práv nášho mandanta, a to najmä čl. 6 ods. 1 Dohovoru a článku 41 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Charty základných práv EÚ a najmä porušenia zásady „ne bis in idem“ (čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd).

Uvedené porušenie práv je v danom prípade zvýraznené o to viac, že rozhodovanie súdu o tom, či jeho vec je naďalej právoplatne ukončená alebo „obživla“ dôsledkom zrušenia amnestií je v podstate konanie jednoinštančným so zásadným vplyvom na práva sťažovateľa, a preto o to viac bolo povinnosťou súdu dôsledne rešpektovať všetky zásady spravodlivého súdneho konania, ktoré sú garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a najmä

zásadu kontradiktórnosti, ktorá oprávňuje sťažovateľa na oboznámenie sa i s právnym názorom súdu, ktorý mieni v jednoinštančnom konaní aplikovať tak, aby k nemu mohol rozhodnutím zaujať stanovisko.

Osobitne namietame i to, že rozhodnutie súdu nám nebolo oznámené a rovnako, že oznámenie nebolo minimálne verejne vyhlásené (ochrana pred kabinetnou justíciou), keďže vzhľadom na to, že ani doterajšie akty vo veciach zrušenia amnestií neboli verejne vyhlásené, bolo verejné vyhlásenie rozhodnutia minimálne žiadúce a zodpovedajúce čl. 6 ods. 1 Dohovoru.»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Uznesením Okresného súdu Bratislava III, sp.zn. 2T/62/2017 zo dňa 14.06.2017 o spojení vecí podľa § 23 ods. 3 Tr.por. ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo bol porušený princíp ne bis in idem, tj. zákaz trestného stíhania dva krát pre tú istú vec garantovaný čl. 4 Protokolu 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesením Okresného súdu Bratislava III, sp.zn. 2T/62/2017 zo dňa 14.06.2017 o spojení vecí podľa § 23 ods. 3 Tr.por. ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo bolo porušené základné právo na spravodlivý súdny proces, konkrétne právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, právo na verejné prejednanie vecí, právo na zákonného sudcu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv, článku 41 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Charty základných práv EÚ a základných slobôd ako aj čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa § 56 ods. 2, 3 písm. b) zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov zrušuje Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Okresného súdu Bratislava III, sp.zn. 2T/62/2017 zo dňa 14.06.2017 a vec vracia na ďalšie konanie.

Podľa § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov sa priznáva sťažovateľovi náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa do 15 dní odo dňa právoplatnosti Nálezu.“

Ústavnému súdu bola 12. júla 2017 doručená sťažnosť sťažovateľa, zastúpeného advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 6954/5, Bratislava, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Michala Mandzáka, a advokátom Mag. Mgr. Marekom Parom, Šancová 48, Bratislava, ktorou namieta porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 62/2017 a sp. zn. 46 T 86/2017. Sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi JUDr. Petrovi Brňákovi a je vedená pod sp. zn. Rvp 1273/2017.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 46 T 86/2017 a vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 62/2017 v procesnom postavení obžalovaného. Uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 62/2017 zo 14. júna 2017 bola vec vedená pod sp. zn. 2 T 62/2017 spojená na spoločné konanie s vecou vedenou pod sp. zn. 46 T 86/2017 a spoločné konanie sa ďalej bude viesť pod sp. zn. 46 T 86/2017.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza: *«V rámci výkonu práva na obhajobu požiadal sťažovateľ opakovane, i.c. dva krát Okresný súd Bratislava III o umožnenie nahliadnutia do spisu v trestných veciach vedených pod sp.zn. 46T/86/2017, sp.zn. 2T/62/2017...»*

Na základe telefonickkej informácie z infocentra Okresného súdu Bratislava III sa právni zástupcovia sťažovateľa za účelom štúdia súdneho spisu, resp. spisov dostavili dňa 07.07.2017 na tunajší súd, kde im bolo oznámené, že z dôvodu technických príčin im nebude umožnené nahliadnuť do súdnych spisov. V uvedenej súvislosti im nebolo poskytnuté žiadne ďalšie vysvetlenie ani náhradný termín, v ktorom by mohli realizovať svoje právo na obhajobu formou nahliadnutia do spisu...

Samotná okolnosť, že predmetné súdne spisy sú v režime „prísne tajný“ nemôže slúžiť Okresnému súdu Bratislava III ako zásterka skutočných dôvodov pre znemožnenie práv sťažovateľa, nie je možné túto okolnosť vykladať v neprospech práv sťažovateľa a zároveň je potrebné vziať na zreteľ vybavenosť príslušného súdu na manipuláciu so spismi v takomto režime a to tak s ohľadom na dostatočný počet administratívnych pracovníkov, z ktorých minimálne jeden musí byť v službe, ako aj z pohľad disponovania miestnosťou vyhradenou pre uvedený režim. Právni zástupcovia sťažovateľa, pritom taktiež žiadali o „odtajnenie“ spisu, čo je zrejmé z písomných podaní adresovaných príslušnému

súdu (P/02). V sumáre sú uvedené skutočnosti tak závažné, že nepochybne predstavujú zásah do práva na spravodlivé súdne konania a práva na obhajobu.

K základným zárukám, ktoré patria obvinenému, je i právo nahliadnuť do spisu (m.m. I. ÚS 67/03-103 zo dňa 11.03.2004), keďže prostredníctvom tohto práva môže efektívne realizovať svoje právo na prístup k súdu ako i právo na obhajobu.

... súd nielenže neumožnil obhajcom sťažovateľa nahliadnuť do spisu, ale navyše v rozpore so Spravovacím poriadkom neurčil ani náhradný termín, v ktorom by bolo možné nahliadnutie do spisu vykonať. Z takéhoto postoja súdu nepochybne vyplýva, že mieni naďalej pokračovať v porušovaní základných práv sťažovateľa a tento stav nemieni odstrániť.

Je tiež veľmi nepravdepodobné, aby celý súdny spis bol „v režime utajenia“, keďže minimálne uznesenie o spojení vecí (pozri prílohu P/01), ktoré bolo doručené obhajcom nemohlo predstavovať utajovanú skutočnosť, a to najmä s ohľadom na tú skutočnosť, že obhajcom bolo toto uznesenie doručené bez zachovania postupu podľa § 161 Tr.por. V takomto prípade súdu nič nebránilo, aby umožnil obhajcom sťažovateľa nahliadnuť aspoň do časti spisu, ktorá nebola „utajovaná“.

Právo obhajoby nahliadať do spisu je garantované aj právom Európskej únie, a to konkrétne Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní a patri k minimálnym štandardom, ktoré členské štáty EÚ majú zabezpečovať osobám obvineným z trestných činov.

Zásada rovnosti zbrani je jednou z charakteristík širšieho konceptu spravodlivého procesu, pričom je zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva... definovaná ako požiadavka, aby sa každá z procesných strán mohla obhajovať za podmienok, ktoré ju z pohľadu konania ako celku neznevýhodňujú podstatným spôsobom s ohľadom na protistranu. Jej cieľom je pritom dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi stranami sporu (Foucher proti Francúzsku, rozsudok, 18.03.1997, č. 22209/93, § 34).

V trestnom konaní nesmie byť postavenie obvineného zreteľne nevýhodné v pomere k obžalobe, resp. prokuratúre. Nie je vyžadované, aby sa obe strany nachádzali v úplne identickom postavení, pokiaľ odlišnosť v postavení nemá žiadny vplyv na postavenie sťažovateľa.

Je nesporné, že prokuratúra, i.c. Krajská prokuratúra v Bratislave má v súčasnosti k dispozícii kompletný spisový materiál a môže sa tak nerušene oboznamovať s jeho

obsahom, čo jej v prípade procesných rozhodnutí súdu poskytuje výhodu v porovnaní s postavením sťažovateľa, ktorý sa bez prístupu k spisu nemôže reálne pripravovať na obhajobu a v prípade procesného rozhodnutia súdu nemôže vôbec reagovať alebo len s neprimeranými ťažkosťami a obmedzene.»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Postupom Okresného súdu Bratislava III dňa 07.07.2017, ktorým sťažovateľovi, resp. jeho právnym zástupcom neumožnil nahliadnuť do súdneho spisu, resp. spisov sp.zn. 46T/86/2017, 2T/62/2017, a to bez prijatia iných opatrení smerujúcich k umožneniu nahliadať do súdneho spisu, resp. spisov (a to najmä bez určenia iného vhodného termínu) bolo porušené základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na obhajobu garantované čl. 6 ods. 1, 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1; 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Postupom Okresného súdu Bratislava III dňa 07.07.2017, ktorým sťažovateľovi, resp. jeho právnym zástupcom neumožnil nahliadnuť do súdneho spisu, resp. spisov sp.zn. 46T/86/2017, 2T/62/2017, a to bez prijatia iných opatrení smerujúcich k umožneniu nahliadať do súdneho spisu, resp. spisov (a to najmä bez určenia iného vhodného termínu) bolo porušené základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na rovnosť zbraní v súdnom konaní garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1; 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa § 56 ods. 3 písm. c) zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov sa Okresnému súdu Bratislava III v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] pod sp.zn. 46T/86/2017, resp. aj pod sp.zn. 2T/62/2017 zakazuje pokračovať v porušovaní jeho práv na obhajobu a práva na rovnosť strán neumožnením nahliadať do súdneho spisu.

Podľa § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov sa priznáva sťažovateľovi náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa do 15 dni odo dňa právoplatnosti Nálezu.“

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 382/2017-14 z 19. júla 2017 spojil sťažnosti sťažovateľa vedené pod sp. zn. Rvp 1272/2017 a pod sp. zn. Rvp 1273/2017 na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1272/2017.

Podaním doručeným ústavnému súdu 21. júla 2017 sťažovateľ svoju sťažnosť, ktorá bola pôvodne vedená pod sp. zn. Rvp 1273/2017, doplnil, zmenil petit svojej sťažnosti a navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1.1 Postupom Okresného súdu Bratislava III, keď dňa 07.07.2017, ktorým sťažovateľovi, resp. jeho právnym zástupcom neumožnil nahliadnuť do súdneho spisu, resp. spisov sp.zn. 46T/86/2017, 2T/62/2017, a to bez prijatia iných opatrení smerujúcich k umožneniu nahliadať do súdneho spisu, resp. spisov (a to najmä bez určenia iného vhodného termínu) bolo porušené základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na obhajobu garantované čl. 6 ods. 1, 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

1.2 Postupom Okresného súdu Bratislava III, keď dňa 07.07.2017, ktorým sťažovateľovi, resp. jeho právnym zástupcom neumožnil nahliadnuť do súdneho spisu, resp. spisov sp.zn. 46T/86/2017, 2T/62/2017, a to bez prijatia iných opatrení smerujúcich k umožneniu nahliadať do súdneho spisu, resp. spisov (a to najmä bez určenia iného vhodného termínu) bolo porušené základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na rovnosť zbraní v súdnom konaní garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

1.3 Podľa § 56 ods. 3 písm. c) zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov sa Okresnému súdu Bratislava III v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] pod sp.zn. 46T/86/2017, resp. aj pod sp.zn. 2T/62/2017 zakazuje pokračovať v porušovaní jeho práv na obhajobu a práva na rovnosť strán neumožnením nahliadať do súdneho spisu.

2.1 Opatrením, resp. postupom alebo rozhodnutím Okresného súdu Bratislava III, ktorým tento súd vo veci vedenej pod sp.zn. 2T/62/2017 (a konaním, ktoré mu predchádzalo) rozhodol, že vec sťažovateľa právoplatne ukončená oslobodzujúcim rozsudkom, spis. zn. 2T-D-50/01 vydaným Okresným súdom Bratislava III dňa 26.11.2004, bola dotknutá Uznesením NR SR č. 74/2017 Z.z., bolo porušené právo sťažovateľa na rešpektovanie

princípu ne bis in idem, tj. zákaz trestného stíhania dva krát pre tú istú vec, garantovaný čl. 4 Protokolu 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a súčasne bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 46 ods. 1 Ústavy SR.

2.2 Podľa § 56 ods. 2, 3 písm. b) zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov zrušuje Ústavný súd Slovenskej republiky opatrenie, resp. postup alebo rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III, ktorým tento súd vo veci vedenej pod spis. zn. 2T/62/2017 (a konaním, ktoré mu predchádzalo) rozhodol, že vec sťažovateľa právoplatne skončená oslobodzujúcim rozsudkom, spis. zn. 2T-D-50/01 vydaným Okresným súdom Bratislava III dňa 26.11.2004, bola dotknutá Uznesením NR SR č. 74/2017 Z.z., a zakazuje Okresnému súdu Bratislava III v súdnych konaniach 46T/86/2017 a 2T/62/2017 pokračovať v ďalšom konaní, a to s ohľadom na právoplatné skončenie týchto dvoch vecí.

3.1 Podľa § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov sa priznáva sťažovateľovi náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný uhradiť právnomu zástupcovi sťažovateľa do 15 dni odo dňa právoplatnosti Nálezu.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 50 ods. 5 ústavy nikoho nemožno stíhať za trestný čin, za ktorý už bol právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

Podľa čl. 4 dodatkového protokolu č. 7 ods. 1 nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní podliehajúcim právomoci toho istého štátu za trestný čin, za ktorý už bol oslobodený alebo odsúdený končným rozsudkom podľa zákona a trestného poriadku tohto štátu.

Podľa čl. 4 dodatkového protokolu č. 7 ods. 2 ustanovenia predchádzajúceho odseku nie sú na prekážku obnove konania podľa zákona a trestného poriadku príslušného štátu, ak nové alebo novoodhalené skutočnosti alebo podstatná chyba v predchádzajúcom konaní mohli ovplyvniť rozhodovanie vo veci.

Podľa čl. 4 dodatkového protokolu č. 7 ods. 3 od tohto článku nemožno odstúpiť podľa článku 15 dohovoru.

Podľa čl. 41 ods. 1 charty každý má právo, aby inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie vybavovali jeho záležitosti nestranne, spravodlivo a v primeranej lehote.

Podľa čl. 41 ods. 2 písm. a) charty toto právo zahŕňa najmä právo každého na vypočutie pred prijatím akéhokoľvek individuálneho opatrenia, ktoré by sa ho mohlo nepriaznivo dotýkať.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 50 ods. 5 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 4 dodatkového protokolu č. 7 a čl. 41 ods. 1 a 2 písm. a) charty uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 62/2017 zo 14. júna 2017 a jemu predchádzajúcim postupom

Sťažovateľ namieta porušenie uvedených základných a iných práv uznesením okresného súdu, ktorým boli spojené na spoločné konanie dve trestné veci, v ktorých je sťažovateľ v procesnom postavení obžalovaného.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo

slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach opakovane judikoval, že nie je súčasťou všeobecnej súdnej sústavy, a neprislúcha mu preto právo vykonávať dohľad či prieskum nad procesnými rozhodnutiami všeobecných súdov iba z dôvodu, že proti takýmto rozhodnutiam zákon nepripúšťa žiaden riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok. Ústavný súd je do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov oprávnený zasiahnuť len vtedy, ak došlo ich právoplatným rozhodnutím k porušeniu takých základných práv a slobôd sťažovateľa, proti ktorému už nemá žiadne účinné prostriedky nápravy.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Nevyužitie niektorej z možností ochrany označených práv nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia orgánov činných v trestnom konaní, resp. súdu. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom

súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania.

Ústavný súd konštatuje, že v trestnej veci sťažovateľa dosiaľ nebolo meritórne rozhodnuté, keďže vydaním napadnutého uznesenia o spojení vecí konanie nekončí.

Vzhľadom na uvedené je potrebné uviesť, že pokiaľ trestná vec vedená pod sp. zn. 2 T 62/2017 nebola právoplatne skončená, sťažovateľ bude mať naďalej k dispozícii opravné prostriedky podľa Trestného poriadku v rámci konania o vlastnom predmete jeho trestnej veci a v nich možnosť namietať porušenie jeho základných a iných práv, a to či už porušenie práva na zákonného sudcu, zásady ne bis in idem, resp. porušenie iných práv.

Až po využití všetkých prípustných prostriedkov nápravy pred všeobecnými súdmi v jeho trestnej veci a po jej právoplatnom skončení ak sa sťažovateľ bude naďalej domnievať, že ich prostredníctvom tvrdený stav porušovania základných a iných práv nebol napravený, môže sa obrátiť na ústavný súd.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 62/2017 a sp. zn. 46 T 86/2017

Sťažovateľ namieta porušenie uvedených základných a iných práv, ku ktorému malo dôjsť tým, že okresný súd mu ako obžalovanému neumožnil nahliadnuť do spisov sp. zn. 2 T 62/2017 a sp. zn. 46 T 86/2017 v jeho trestnej veci.

Zo sťažnosti, z jej príloh, podaní sťažovateľa a vyjadrení okresného súdu ústavný súd zistil, že obhajcovia sťažovateľa sa po doručení uznesenia o spojení vecí dostavili 7. júla 2017 do infocentra okresného súdu pre účely nahliadnutia do trestného spisu sp. zn.

2 T 62/2017, kde im bolo oznámené, že nie je možné do spisu nahliadnuť z technických dôvodov.

Listom z 18. júla 2017 okresný súd obhajcom sťažovateľa oznámil, že spis je v režime „prísne tajné“ s tým, že okresný súd požiadal príslušné orgány o prehodnotenie stupňa utajenia. V uvedenom liste okresný súd zároveň upozornil na možnosť nahliadnuť do spisu predbežne v termíne od 24. júla 2017 do 12. augusta 2017.

Dňa 7. augusta 2017 obhajcovia opätovne požiadali o nahliadnutie do spisu. Tejto žiadosti nebolo vyhovené s odôvodnením, že zákonný sudca čerpá dovolenku.

Na výzvu ústavného súdu sa k podanej sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom zákonného sudcu listom sp. zn. Spr. 310/2017 zo 16. augusta 2017, ktorý vo vyjadrení uviedol: *«Vyššie uvedená trestná vec mi bola pridelená dňa 02.06.2017. Ihneď po pridelení veci som začal študovať spis, ktorý je značne rozsiahly. Po prvom nahliadnutí do spisu bolo zrejmé, že časti spisu sú v rôznych stupňoch uajenia, a to vrátane stupňa „prísne tajné“. Preto aj moje štúdium spisu prebieha v režimovom pracovisku Okresného súdu Bratislava III.*

Ako zákonný sudca v uvedenej trestnej veci samozrejme registrujem zákonnú a pochopiteľnú snahu obhajoby o nahliadnutie do spisu. Pred umožnením tohto zákonného oprávnenia som sa však potreboval oboznámiť so spisom ja sám, ako zákonný sudca. Preto bolo zrušené nahliadnutie do spisu dňa 07.07.2017, keďže som vôbec nevedel o dohodnutom termíne v rámci IC súdu a v tento deň som študoval spis ja sám.

Nakoľko chápem snahu obhajoby, písomne som dňa 18.07.2017 oznámil všetkým obhajcom, ktorí prejavili snahu o štúdium spisu (Mgr. Matej Krajčí, JUDr. Ľubomír Hlbočan, Mag. Mgr. Marek Para), že v termíne od 24.07.2017 do 12.08.2017, môžu počas mojej dovolenky a rehabilitácie prísť osobne na súd nahliadnuť do spisu.

Keďže disponujem aj informáciami, že v režime spisu „prísne tajné“ má štátna správa súdu problém zabezpečiť osobu, ktorá by bola prítomná pri štúdiu spisu obhajcami, vykonal som opatrenia na zníženie stupňa utajenia, resp. jeho úplné odstránenie. Dňa 18.07.2017 boli predmetné žiadosti zaslané Kancelárii prezidenta SR, Krajskej prokuratúre Bratislava, Krajskému súdu Bratislava a Generálnej prokuratúre Bratislava».

Z úradného záznamu okresného súdu ústavný súd zistil, že 11. septembra 2017 sa na okresný súd dostavil sťažovateľ, ktorému bolo oznámené, že do trestného spisu sp. zn. 46 T 86/2017 môže od 20. septembra 2017 nahliadnuť každý pracovný deň v čase od 9.00 h do 15.00 h. Sťažovateľ zobral túto informáciu na vedomie svojím podpisom.

Listom z 3. októbra 2017 doručeným ústavnému súdu 4. októbra 2017 právny zástupca sťažovateľa oznámil, že 27. septembra 2017 sa dostavil so sťažovateľom na okresný súd, pričom im bol predložený spisový materiál vedený pod sp. zn. 46 T 86/2017, avšak jeho súčasťou nebol napriek spojeniu vecí spisový materiál pôvodne vedený pod sp. zn. 2 T 62/2017, v dôsledku čoho nebolo možné preštudovať celý spis. Zároveň upozornil na skutočnosť, že v rámci preštudovania spisu nebolo možné prehrať audiokazety, videokazety a CD, keďže okresný súd nedisponuje náležitými technickými zariadeniami.

Podľa § 69 ods. 1 Trestného poriadku obvinený, obhajca, poškodený a zúčastnená osoba, splnomocnenec, ustanovený opatrovník a v konaní pred súdom prokurátor, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a asistent prokurátora majú právo nazerať do spisov s výnimkou zápisnice o hlasovaní a časti spisu obsahujúcej údaje o totožnosti chráneného svedka, ohrozeného svedka alebo svedka, ktorého totožnosť je utajená, a krycie údaje o totožnosti agenta, robiť si z nich výpisky a poznámky a obstarávať si na svoje trovy kópie spisov a ich častí; také trovy neuhrádza prokurátor, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a asistent prokurátora. Také isté právo má zákonný zástupca obvineného, poškodeného a zúčastnenej osoby, ak tieto osoby sú pozbavené spôsobilosti na právne úkony alebo ich spôsobilosť na právne úkony je obmedzená. Iné osoby tak môžu urobiť so súhlasom predsedu senátu a v prípravnom konaní so súhlasom orgánu činného v trestnom konaní, len ak je to potrebné na uplatnenie ich práv.

Podľa § 69 ods. 3 Trestného poriadku tomu, kto má právo byť pri úkone prítomný, nemožno odoprieť nazretie do zápisnice o tomto úkone. Obvinenému a jeho obhajcovi nemožno odoprieť nazretie do uznesenia o vznesení obvinenia. V konaní pred súdom nemožno odoprieť nazretie do spisov prokurátorovi, obvinenému a jeho obhajcovi, poškodenému, zúčastnenej osobe a ich splnomocnencom.

Podľa § 69 ods. 5 Trestného poriadku pri povoľovaní nazerať do spisov je nevyhnutné urobiť také opatrenia, aby boli zachované utajované skutočnosti, obchodné

tajomstvo, bankové tajomstvo, daňové tajomstvo, poštové tajomstvo alebo telekomunikačné tajomstvo. Ak by v súvislosti s nazretím do spisov hrozila obava z prietáhov konania, je v prípravnom konaní orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom predseda senátu oprávnený ustanoviť primeranú lehotu.

Ako už bolo uvedené, obhajcovia sťažovateľa opakovane žiadali o nahliadnutie do spisu a toto im nebolo opakovane umožnené, pričom podľa názoru ústavného súdu zo skutočností, ktoré uviedol sťažovateľ, a ani z vyjadrenia zákonného sudcu nie je ústavnému súdu zrejmé, z akých dôvodov obhajcom sťažovateľa do spisu nebolo umožnené nahliadnuť. Z príloh sťažnosti vyplýva, že dôvodom mali byť technické problémy, neskôr čerpanie dovolenky zákonného sudcu bez pokynu informačnej kancelárii umožniť nahliadnutie do spisu a z vyjadrenia zákonného sudcu možno iba dedukovať, že skutočným dôvodom na odmietnutie nahliadnutia do spisu bol nedostatok v personálnom obsadení administratívnych pracovníkov súdu, ktorí sú oprávnení oboznamovať sa s utajenými spismi. Následne ani potom, ako bolo obhajcovi, resp. sťažovateľovi umožnené nahliadnuť do spisu, nebol im predložený kompletný spisový materiál, a to bez uvedenia dôvodu.

Zabezpečenie práva obvineného na obhajobu je súčasťou práva na spravodlivý proces. Právo na obhajobu neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistení pravdy. Bolo by iluzórne dodržiavanie ústavy, keby tieto postupy garantované ústavou a zákonom neboli rešpektované aj v činnosti orgánov trestného konania.

Obsahom práva mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru je primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť efektívnej obhajoby. Súčasťou možnosti efektívnej obhajoby je okrem iného aj právo nahliadať do spisu a byť zoznámený so všetkými dôkazmi vykonanými v priebehu trestného konania.

Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že každý trestný proces vrátane procesných aspektov musí mať kontradiktórny charakter a zabezpečovať rovnosť zbraní medzi obžalobou a obhajobou: v tom spočíva jeden zo základných prvkov spravodlivého procesu. Právo na spravodlivý proces implikuje ako pre obžalobu, tak pre obhajobu možnosť zoznámiť sa s pripomienkami alebo dôkazmi predloženými protistranou a vyjadriť sa k nim (Brandstetter proti Rakúsku, 1991). Článok 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby

vyšetrovacie orgány oznámili obhajobe všetky relevantné dôkazy, ktoré majú k dispozícii, a to v prospech, ako aj v neprospech obžalovaných (Edwards proti Spojenému kráľovstvu, 1992).

Ústavný súd uvádza, že vzhľadom na uvedené taký postup súdu, ktorým opakovane odmieta obhajcom, resp. obvinenému či obžalovanému nahliadať do spisu, a to bez bližšej špecifikácie dôvodov, pre ktoré im toto právo bolo odopreté, a bez uvedenia náhradného termínu, v ktorom bude možné do spisu nahliadnuť, resp. postup, keď pri nahliadnutí do spisu nie je obhajobe predložený kompletný spisový materiál, by bolo možné po stránke formálnej hodnotiť ako porušenie označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru.

Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že nie každý postup súdu, ktorým neumožní nahliadnuť obžalovanému do spisu, musí nutne znamenať porušenie jeho základných a iných práv a dospieť ku záveru o porušení práva na obhajobu, a s týmto porušením súvisiacich práv nie je možné dospieť iba na základe skutočnosti, že sťažovateľovi nebolo umožnené nahliadnuť do spisu.

Ústavný súd uvádza, že k porušeniu práva na obhajobu, resp. iných označených práv postupom súdu, ktorým nebolo sťažovateľovi umožnené nahliadnuť do spisu, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by v dôsledku takéhoto nesprávneho postupu nemal sťažovateľ dostatočný časový priestor na prípravu svojej obhajoby, možnosti jeho obhajoby by boli výrazne sťažené, resp. obmedzené, uplynula lehota na vykonanie úkonu, ktorý by inak mohol vykonať, a pod. Ústavný súd v tejto súvislosti upozorňuje na fakt, že vo veci sťažovateľa nebol ešte ani nariadený termín hlavného pojednávania a táto okolnosť spolu so skutočnosťou, že sťažovateľ má možnosť opakovane ešte pred začatím hlavného pojednávania žiadať o nahliadnutie do spisového materiálu, postačuje na konštatovanie, že postup okresného súdu po stránke materiálnej nevykazuje znaky porušenia označených základných a iných práv sťažovateľa.

Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že nemohol v dôsledku nesprávneho postupu reagovať na uznesenie o spojení vecí, ústavný súd odkazuje na už uvedené dôvody, pre ktoré bola sťažnosť voči uzneseniu o spojení vecí odmietnutá.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu, ktorým neumožnil obžalovanému nahliadnuť do kompletného spisového materiálu v jeho trestnej veci, nemožno so zreteľom na konkrétne okolnosti veci sťažovateľa hodnotiť ako taký, ktorým bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, resp. v dôsledku jeho porušenia došlo aj k porušeniu ďalších označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru. Pokiaľ by uvedený stav pretrvával aj naďalej, potom by formálnoprávny prístup pri posudzovaní nosných dôvodov v tejto časti mohol prevážiť nad prístupom materiálnoprávnym.

Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 5 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 4 protokolu č. 7 k dohovoru opatrením, resp. postupom alebo rozhodnutím okresného súdu, ktorým tento súd vo veci vedenej pod sp. zn. 2 T 62/2017 (a konaním, ktoré mu predchádzalo) rozhodol, že vec sťažovateľa právoplatne ukončená oslobodzujúcim rozsudkom sp. zn. 2T-D-50/01 vydaným okresným súdom 26. novembra 2004 bola dotknutá uznesením Národnej rady Slovenskej republiky č. 74/2017 Z. z.

V sťažnosti je výrazne oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje najmä na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti (m. m. III. ÚS 2/05, II. ÚS 19/05), keď navyše znenie petitu sťažnosti vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa nemá ústavný súd dôvod spochybňovať.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie, a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody, c) proti komu sťažnosť smeruje.

Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde). Až na výnimky, ktoré v danej veci nie sú relevantné, je ústavný súd pritom viazaný návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Týmito pravidlami sa ústavný súd spravoval aj pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa. V danom prípade to znamenalo, že ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť iba v rozsahu korešpondujúcom s návrhom na rozhodnutie vo veci samej (petitom).

Sťažovateľ v petite sťažnosti žiada vysloviť porušenie označených práv „*opatrením, resp. postupom alebo rozhodnutím*“ okresného súdu. Tak neurčito formulovaný petit, z ktorého nie je možné identifikovať, či k porušeniu označených práv malo dôjsť právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, vykazuje také nedostatky zákonom predpísaných náležitostí, že nie je možné preskúmať splnenie hoci len procesných podmienok konania pred ústavným súdom (okrem iného dodržanie lehoty na podanie sťažnosti).

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že daný rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľa, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, IV. ÚS 322/2010, IV. ÚS 399/2010, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 267/2010, II. ÚS 309/2010, III. ÚS 262/2010, III. ÚS 210/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010).

Ústavný súd už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“ Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2017